

BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
VILLAMOSMÉRNÖKI ÉS INFORMATIKAI KAR
MÉRÉSTECHNIKA ÉS INFORMÁCIÓS RENDSZEREK TANSZÉK

Digitális rendszerek tervezése

FPGA áramkörökkel

Fehér Béla

Szántó Péter, Lazányi János, Raikovich Tamás

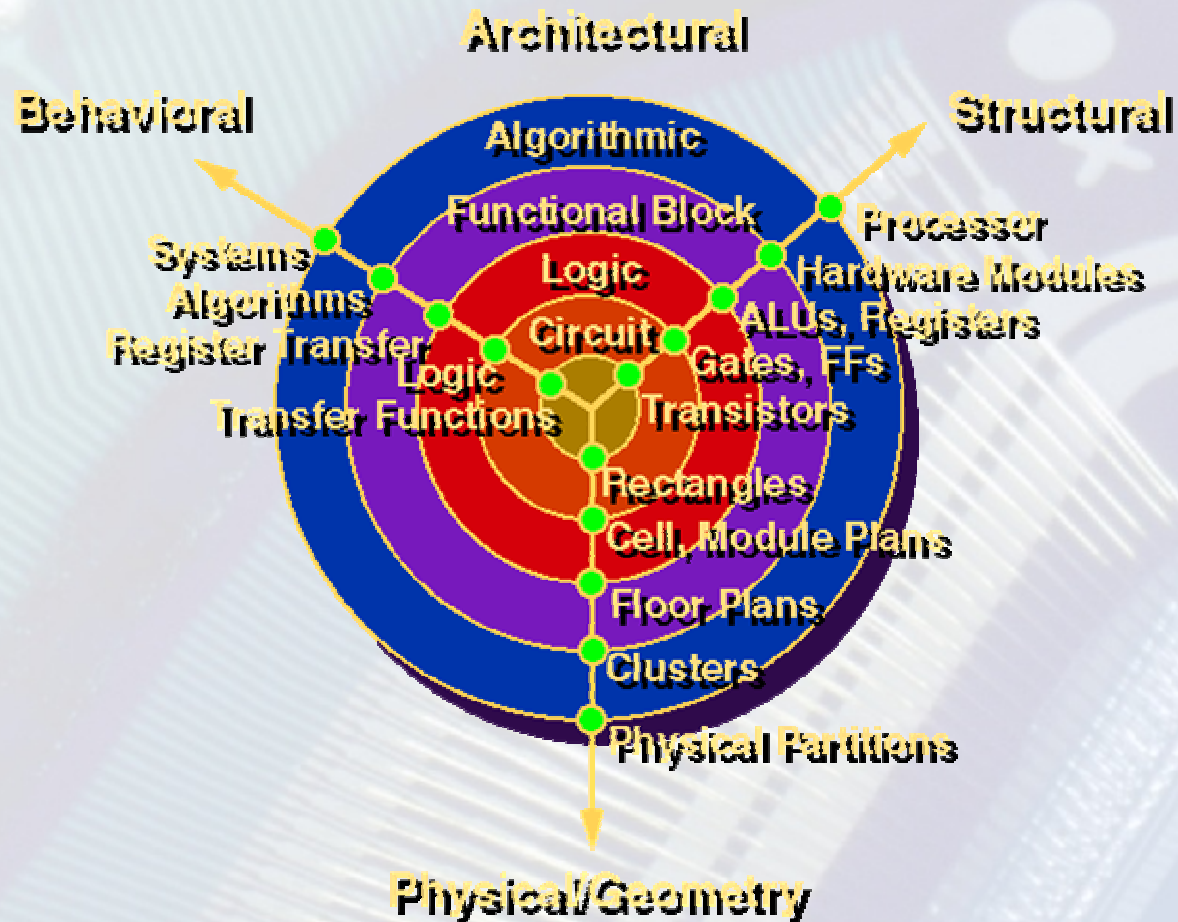
BME MIT

FPGA laboratórium

Rendszer leírási módszerek

- Gajski – Kuhn féle Y diagram

Rendszerspecifikáció

- Felhasználói/piaci igények alapján

Specifikáció finomítása

- **Felhasználói specifikáció**
  - Általában szöveges formában
  - Jellemzően nem műszaki paraméterek
- **Előzetes rendszerterv**
  - Követelmények lefordítása
  - Főbb paraméterek meghatározása
- **Funkcionális rendszerterv**
  - Globális döntések a megvalósításról
  - Modul funkciók specifikálása
- **Logikai tervezés**

Hierarchikus tervezési módszerek

- Felülről lefelé (top-down)

- Alulról felfelé (bottom-up)

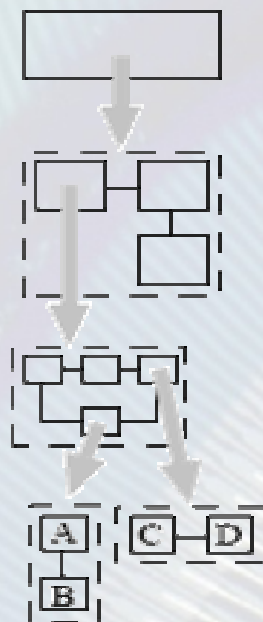
Level:

System

Modules

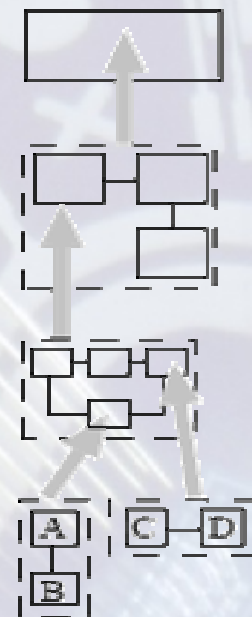
Gates and
flip-flops

Transistors

Top level

Bottom level

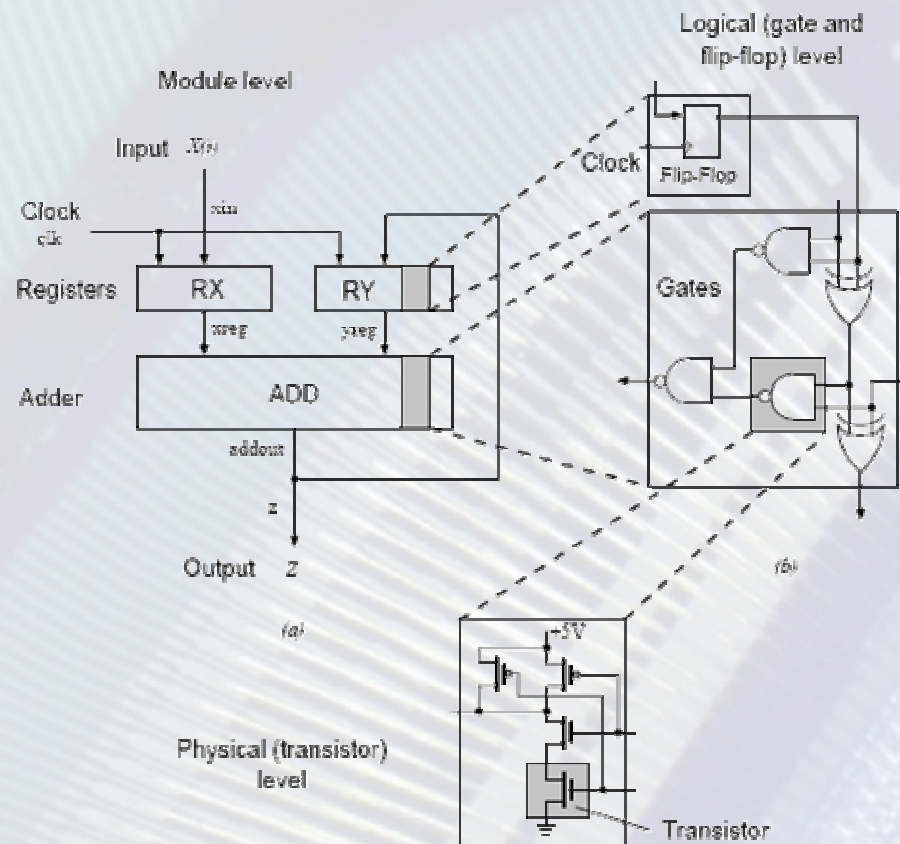

– Léteznek a kívánt típusú komponensek?

– Megfelel a rendszer a specifikációnak?

Tervezési szintek

- A hierarchikus szintek szétválaszthatók
- Gyakran egyedi tervezési megközelítést igényelnek

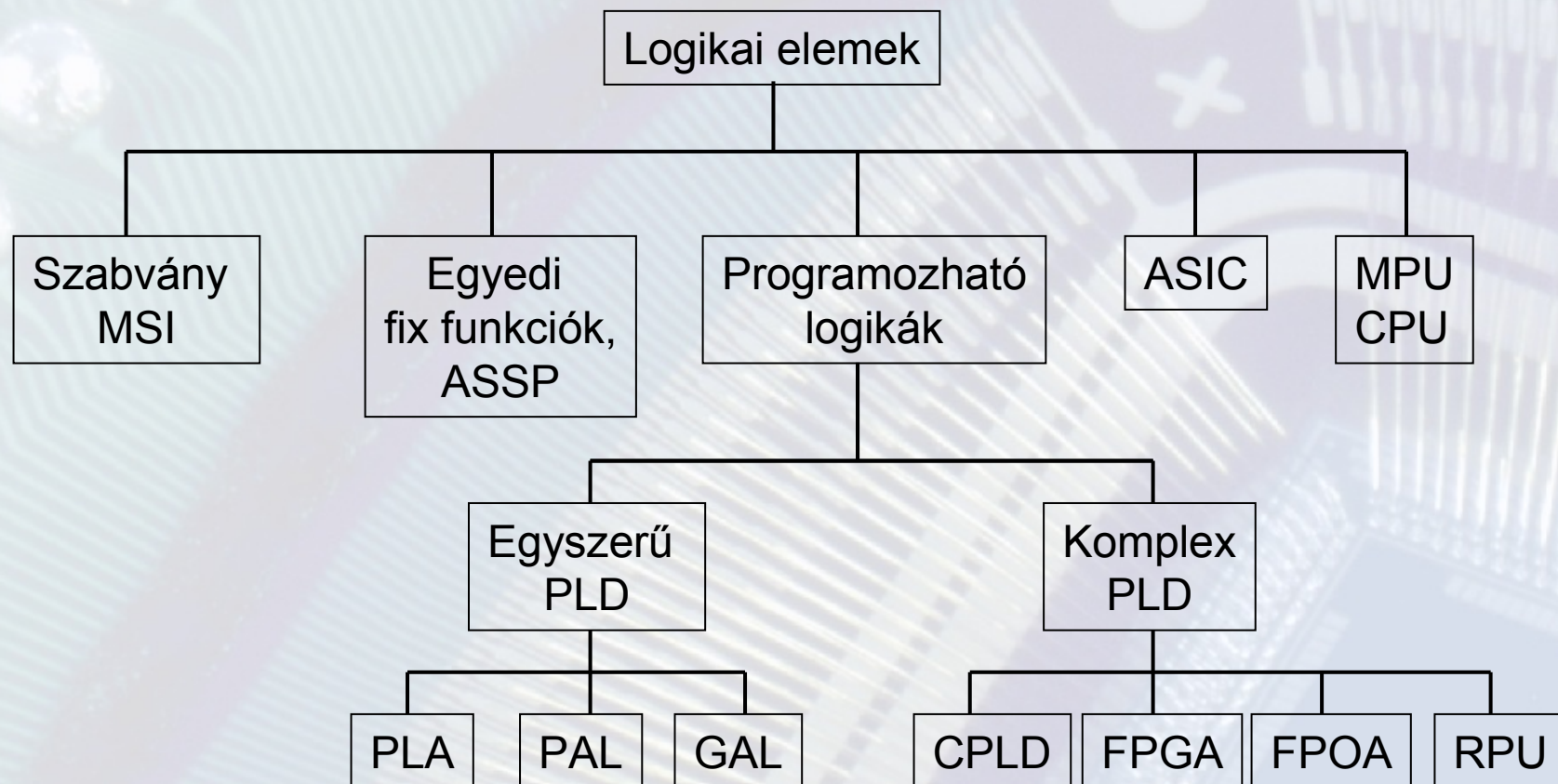
FPGA technológia előnyei

- **Az eszköz hardver szinten programozható**
  - A **MIT** ↔ **HOGYAN** több iterációban is elemezhető
- **Általában a felülről-lefelé haladó tervezési módszertant választjuk**
  - **DE** vetünk egy pillantást az eszköz adatlapjára, tudjuk milyen elemi és összetett komponenseket kínál
- **A modulszintű, funkcionális leírásra koncentrálnunk, a részletek kidolgozását a tervezőrendszerre hagyjuk**
  - **DE** ellenőrizzük a megvalósítás fontos paramétereit

Technológiai áttekintés

- **Digitális eszközök típusai**

Egyszerű PLD eszközök

- **Egyszerű struktúra, egyszerű használat**
- **Kétszintű kombinációs logika + regiszter**
- **Domináns elrendezés: mintermek összege**
- **Általános formában**

$$F^k = \Sigma m_i$$

- **Például 4 változóra egy egyszerű kifejezés**

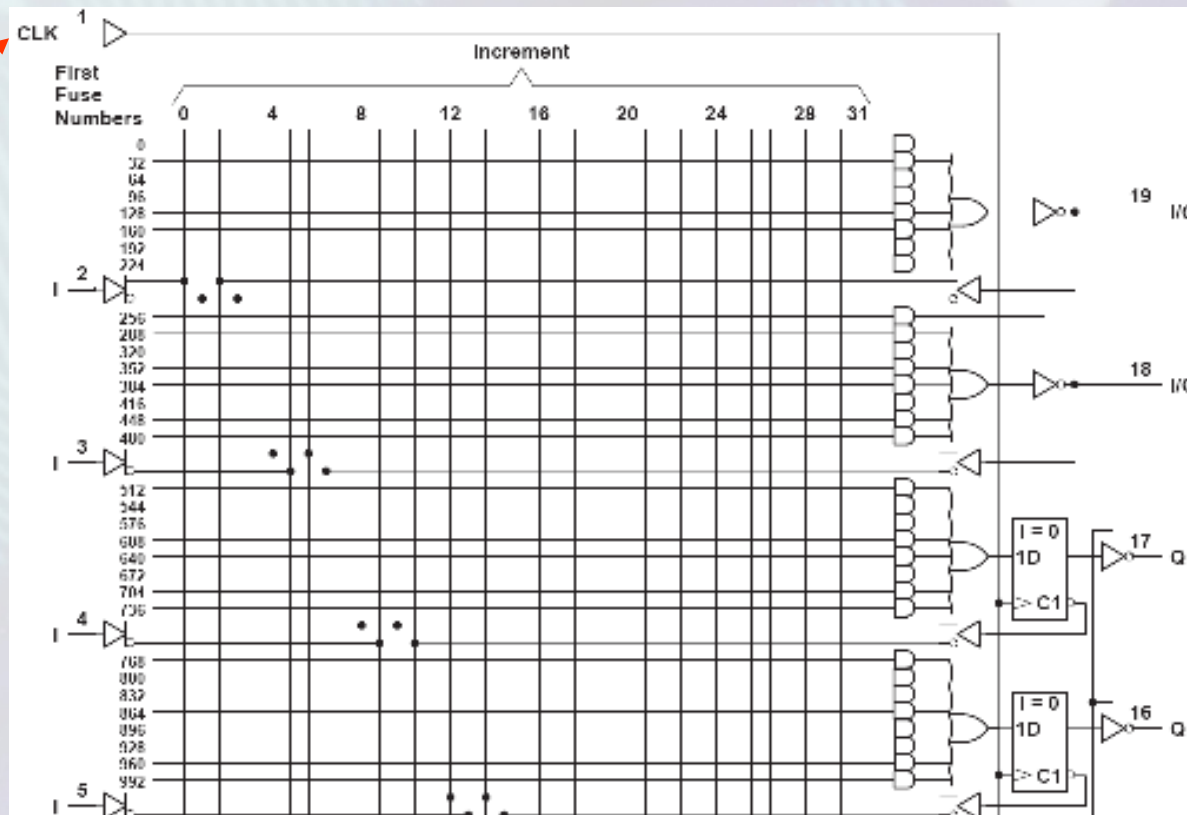
$$F^4 = AB + ACD + BC$$

- **Minimális szemantikus távolság**
  - Specifikáció → megvalósítás

Egyszerű PLD eszközök

- PAL áramkörök felépítése (részlet PAL16xx)

Dedikált
CLK láb

Logic I/O

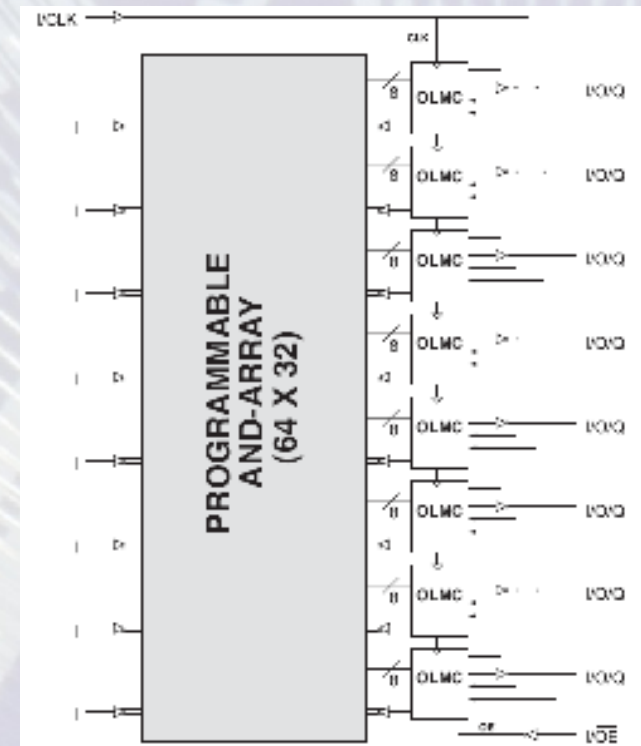
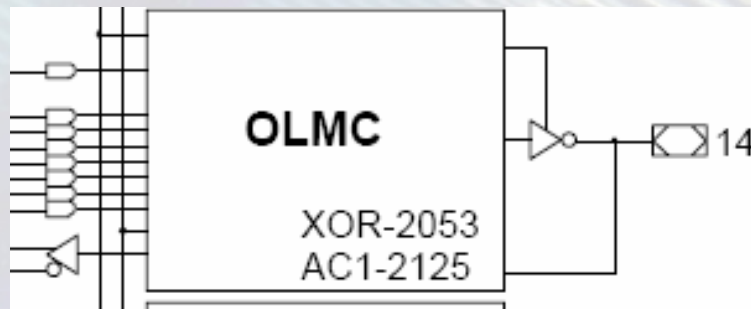
Register Q

Dedikált
OEn láb

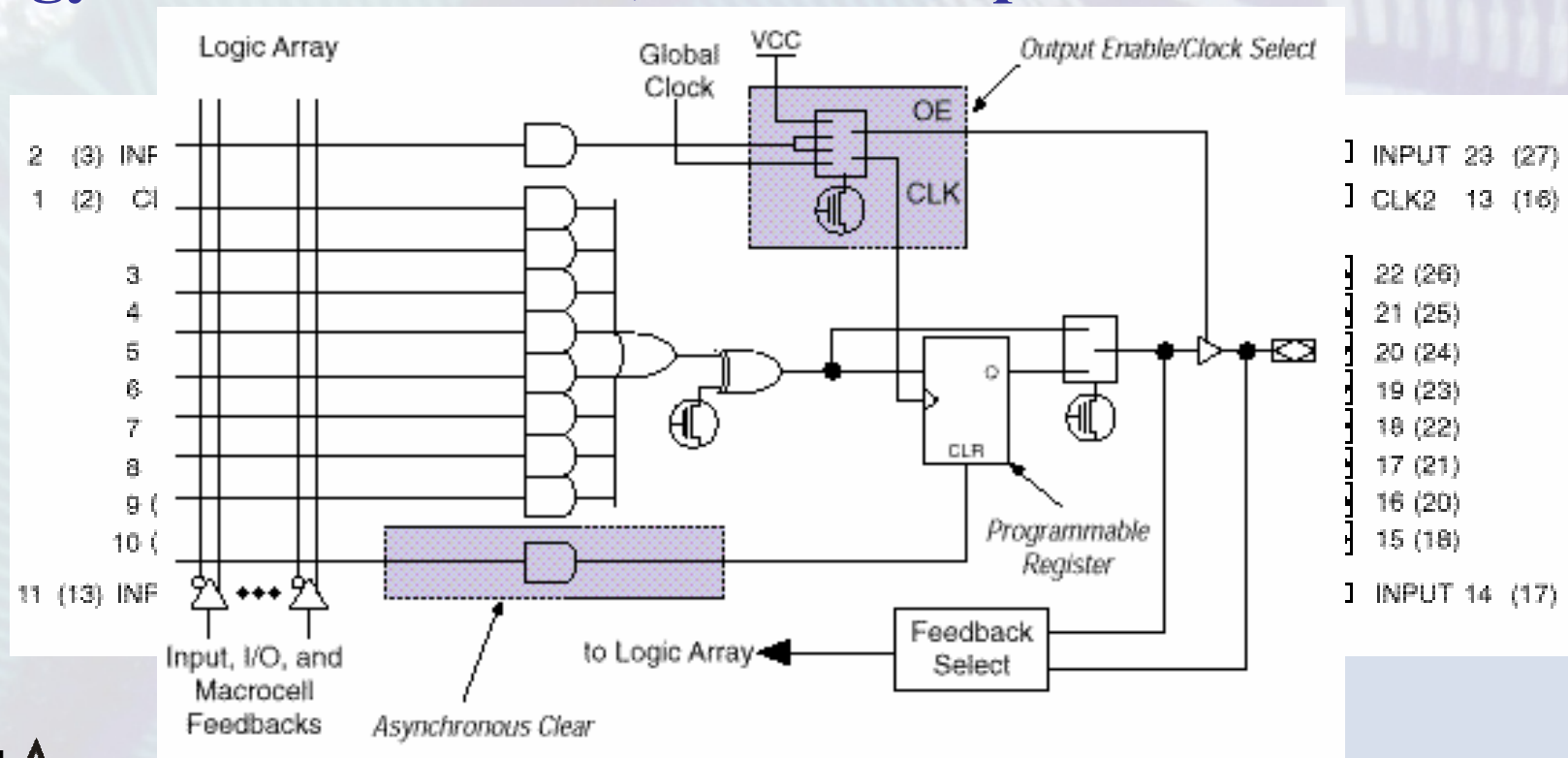
Egyszerű PLD eszközök

- PAL, PLA → Programozható logika
- GAL → Programozható architektúra
  - Kimeneti makrocella
    - Logika
    - Regiszter
    - Ponált/negált

Egyszerű PLD eszközök

- Altera EP sorozat → Valóban univerzális PLD
- Szimmetrikus felépítés, minden láb I/O, kivéve...
- Egyszerű makrocella, az összes opcióval

Tervezési szempontok

- **Komplexitás becslés (lábszám, logika, sebesség)**
- **Terv előkészítés egyszerű leírónyelven (PALSM, ABEL, CUPL, AHDL)**
- **Fordítás, feldolgozás**
- **Szimuláció, tesztvektorok (logikai egyenletekre!)**
- **Optimalizálás, leképezés**
- **Szimuláció eszközmodell alapján (nincs időzítés!)**
- **JEDEC fájl generálás és programozás**

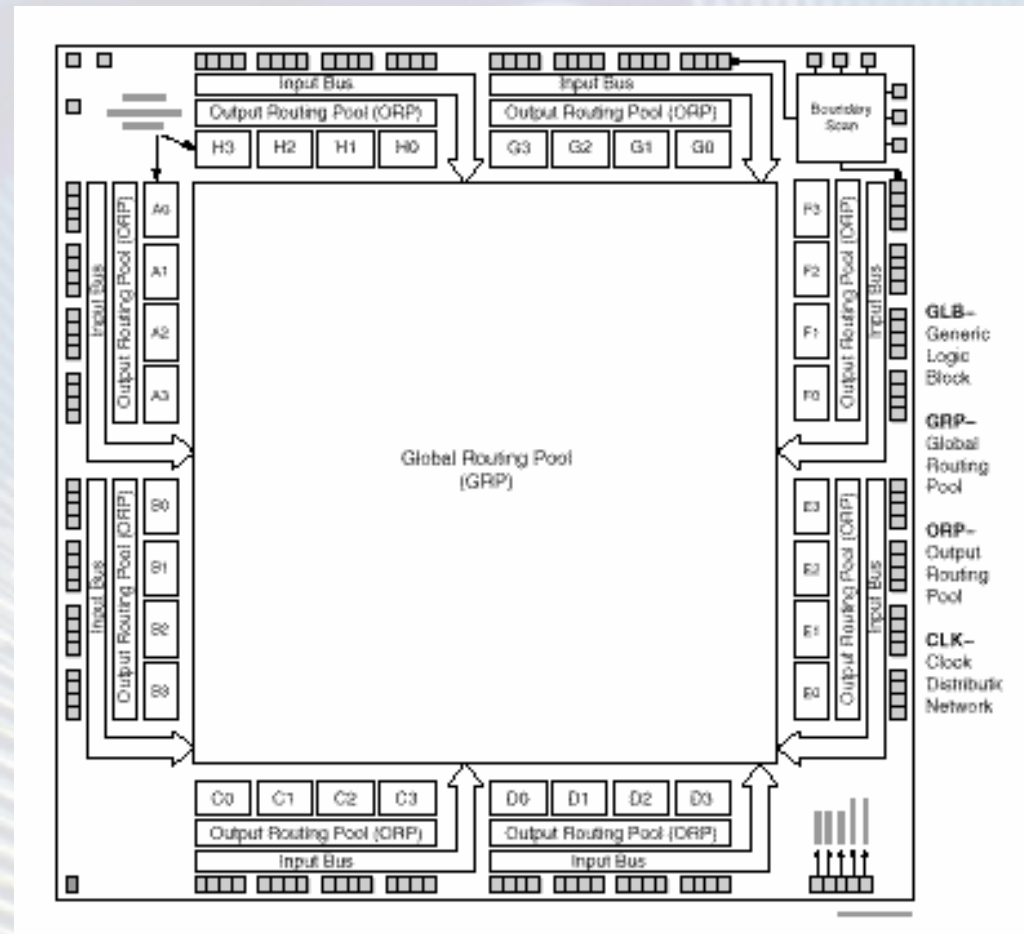

Komplex programozható eszközök

- **80-as évek közepén**
  - Felhasználói igények
    - nagyobb logikai és interfész kapacitás
  - Technológiai lehetőségek
    - Integráltság növelhető
- **Két megközelítés**
  - Programozhatóság → Komplexitás   CPLD
  - Komplexitás   → Programozhatóság   FPGA

Programozhatóság → Komplexitás

- CPLD/MEGAPAL eszközök
- A meglévő struktúra skálázása
- Egyszerű megoldás
- Blokkos felépítés
- Egyszintű/kétszintű huzalozás
- Determinisztikus időzítés

CPLD eszközök

- **Komplexitás felépítésből adódóan korlátozott**
  - Maximum 512 makrocella
    - 512 FF
  - Maximum ~200 I/O láb
    - BGA 256, PQ208
- **Kiváló időzítések**
  - Garantált I → O kombinációs 4 -7 ns
  - 100 – 200 MHz működési frekvencia
  - Könnyű tervezés (ma már HDL alapon)

CPLD eszközök

- **Kiváló kiegészítő/illesztő logika**
  - Kis tokozás
  - Flexibilis I/O kiosztás
  - I/O lábak függetlenítése, többszörös VIO
    - Sokszor 5V toleráns
    - Működés közbeni csatlakoztathatóság
- **Kedvező fogyasztás**
  - Igazi CMOS, minimális statikus áram
  - Órajel felező/duplázó
  - Bemenetek leválaszthatóak, kimenet tart

CPLD eszközök (spec)

- **Technológia**
  - Flash vagy EEPROM
  - Áramkörön belüli programozhatóság
- **Fontosabb gyártók**
  - Altera
  - Lattice
  - Xilinx
- **Megjegyzés:**
  - Altera MAXII
    - Valójában nem CPLD, hanem egyszerűsített FPGA struktúra kétszintű huzalozással
    - Belső flash a konfiguráció tárolásához, SRAM logikai cellákkal

Komplexitás → Programozhatóság

- **Hagyományos technológia**
  - Felhasználói igények figyelembevétele
    - MPGA Maszk Programozott áramkör
- **Moore törvény hatása a PLD piacon**
  - Tranzisztor ára, elérhetősége folyamatosan csökken
  - Redundancia, áramköri költség növelhető
- **Piacra jutási idő jelentősége nő**
  - Prototípus, kis sorozat, induló termék
  - „Time to Market”

FPGA

- **Field Programmable Gate Array**
  - 1984 Xilinx megalapítása
    - Ross Freeman feltaláló
    - Bernie Vonderschmitt „fabless company idea”
    - Jim Barnett csendestárs??
- **1985 XC2064**
  - 64 logikai cella
    - LUT + DFF
  - ~50 I/O
  - 5V, 50MHz „toggle rate”

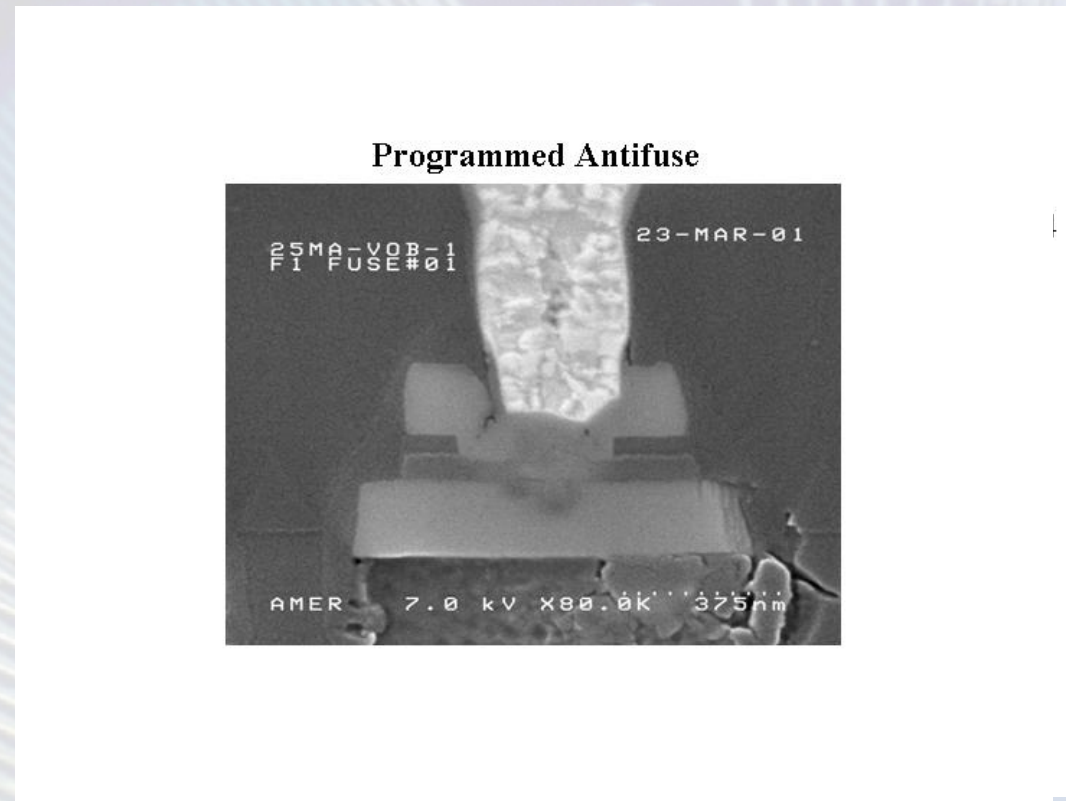

FPGA technológiák

- **Felhasználó általi programozhatóság**
  - Egyszer, nem javíthatóan (max. inkrementális jav.)
  - Többször, de csak törlés után
  - Minden induláskor
    - Automatikusan master módban, vagy külső vezérlés alatt, slave módban
  - Működés közben
    - Teljes konfiguráció átkapcsolása (indulási + egyéb)
    - Részleges, dinamikus átkonfigurálás

OTP FPGA

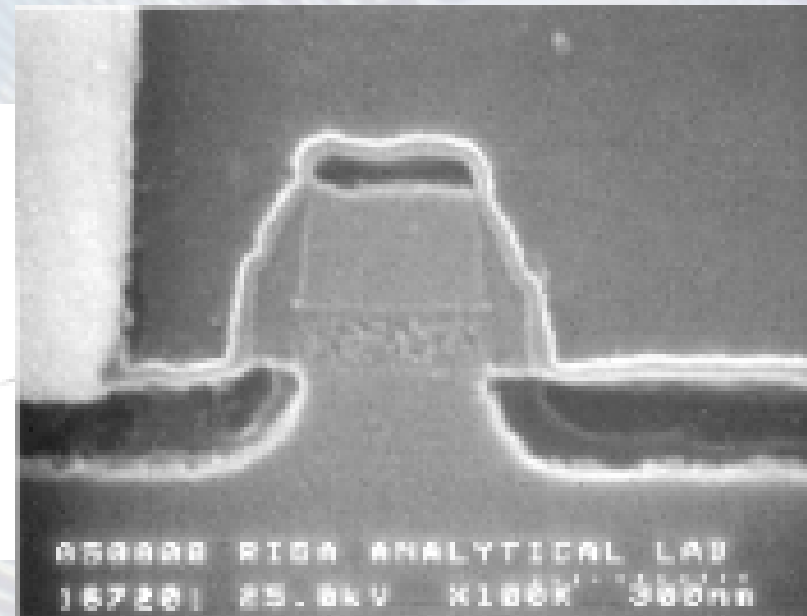
- Egyszer programozható eszközök
- A konfigurációs elem neve : antifuse
- Információ: Fizikai állapot változtatása
- Előnyök:
  - Kis méret
  - R_{OFF} , r_{ON} , C
  - Biztonságos
    - Kiolvasás
    - Változás
- Actel, Quicklogic

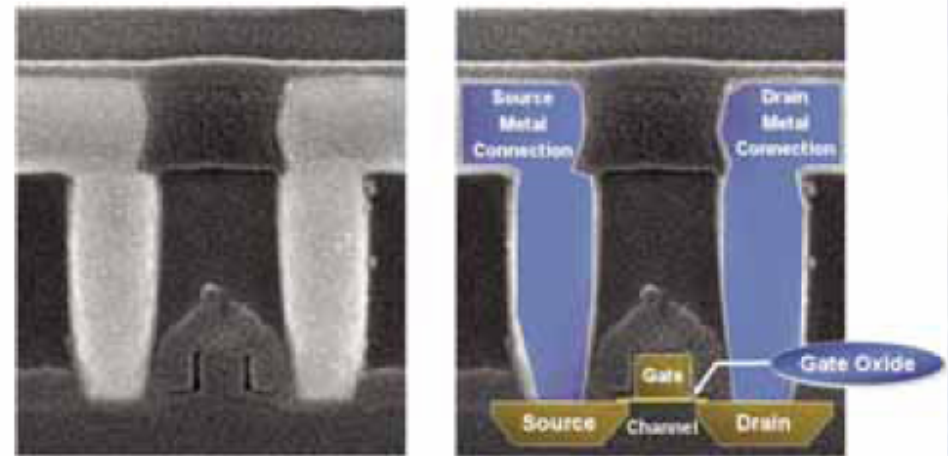
Flash FPGA

- Sokszor programozható, törlés után
- Programozás, törlés beépítve is lehetséges
- Flash cella felépítése (Actel ProASIC)
- Információ: töltés
- Előny:
  - Állandó
  - Módosítható
  - Biztonságos
- Actel

SRAM FPGA

- A „hagyományos” FPGA megvalósítási elv
- A legáltalánosabb CMOS technológia
- Minden információ memória cellákban
  - Beolvasandó, betöltendő
- Előny:
  - Bármikor átprogramozható
  - Olcsó technológia
  - Mindig a legjobb felbontás
- Konfiguráció módosulhat
  - Kozmikus sugárzás
  - SEU, egyedi változás

Figure 3a, 3b – Middle oxide thickness Virtex-4 transistor used in triple-oxide process and with highlighted portions of the transistors

Értékelés technológia alapján

- **Technológia alapján**
  - Elérhető komplexitásban az SRAM verhetetlen
    - Altera Stratix4 40nm 680k LE
    - Xilinx Virtex5 65nm 330k LE
  - Sebességben az SRAM jobb
    - Blokkok 300 - 400MHz, rendszer 200 – 250 MHz
  - Tokozás, lábszám, interfészek SRAM
    - > 1000 – 2000 láb BGA tokok
    - Speciális interfészek SERDES, DDR, LVDS,

Más paraméterek

- **Fogyasztás**

- SRAM kritikus, relatíve nagy nyugalmi áram

- Sok tranzisztor, sokszor x fA statikus áram

- Megoldás:

- Globális: különböző tranzisztor geometriák (Xilinx)

- Tartományonkénti belső feszültség csökkentés (Altera)

- Bekapcsolási induló áram lökés

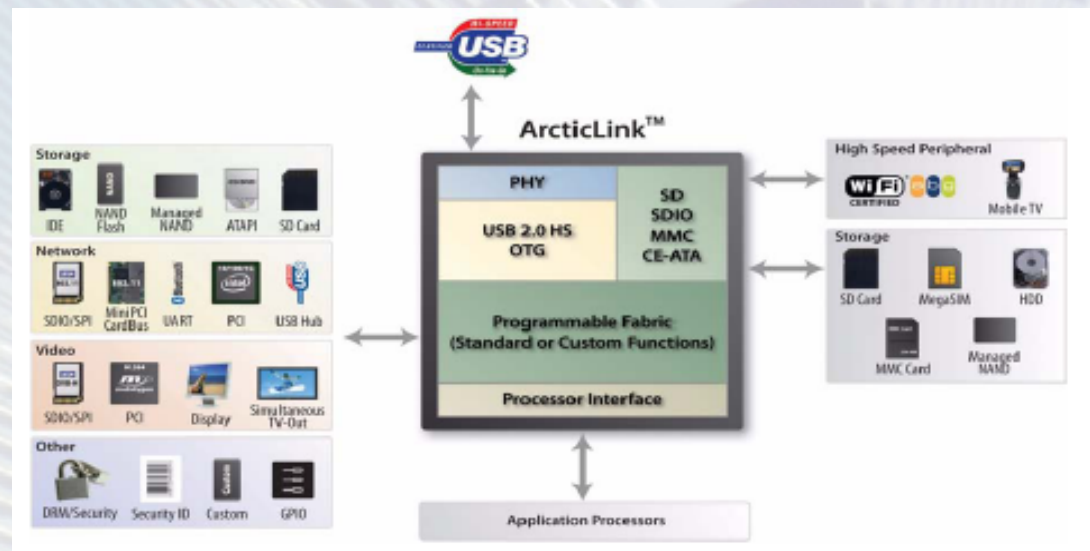

Kis fogyasztású alkalmazások

- **Az antifuse vagy flash technológiájú eszközök használhatók**
  - Hordozható eszközök (PDA, MP3, Mobil telefon)
  - Intelligens szenzor elemek
  - Kamerák, képképzők
- **Actel IGLOO**
  - Flash programozhatóság,
  - minimális fogyasztás

QuickLogic CSSP

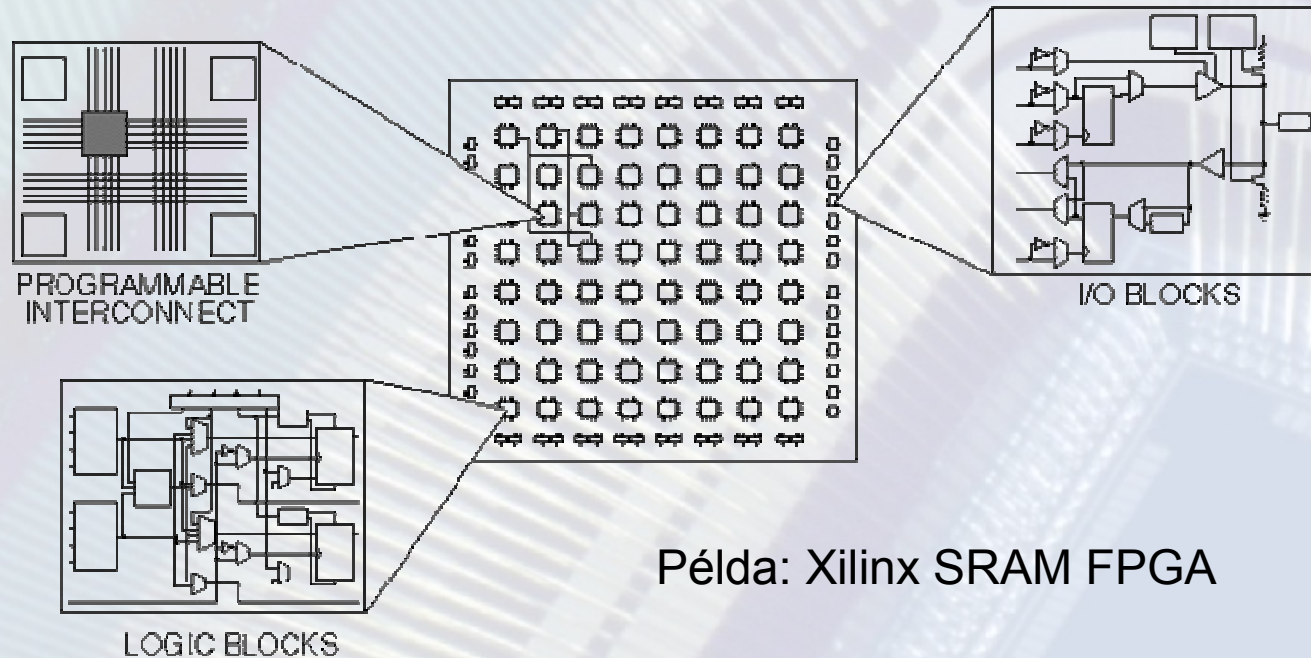
- **PolarPro, ArcticLink**
  - Antifuse alapú eszközök
  - Lényegében ASIC helyettesítő alkalmazásokra
- **Customer Specific Standard Product**
  - Sok szabványos periféria, jó könyvtár
  - Egyedi blokkok
  - Kis méret
  - Interfészek

FPGA felépítése

- Egyszerű felépítés (felhasználói oldalról nézve)
  - Általános célú logikai elemek
  - Programozható huzalozás
  - Kivezetések

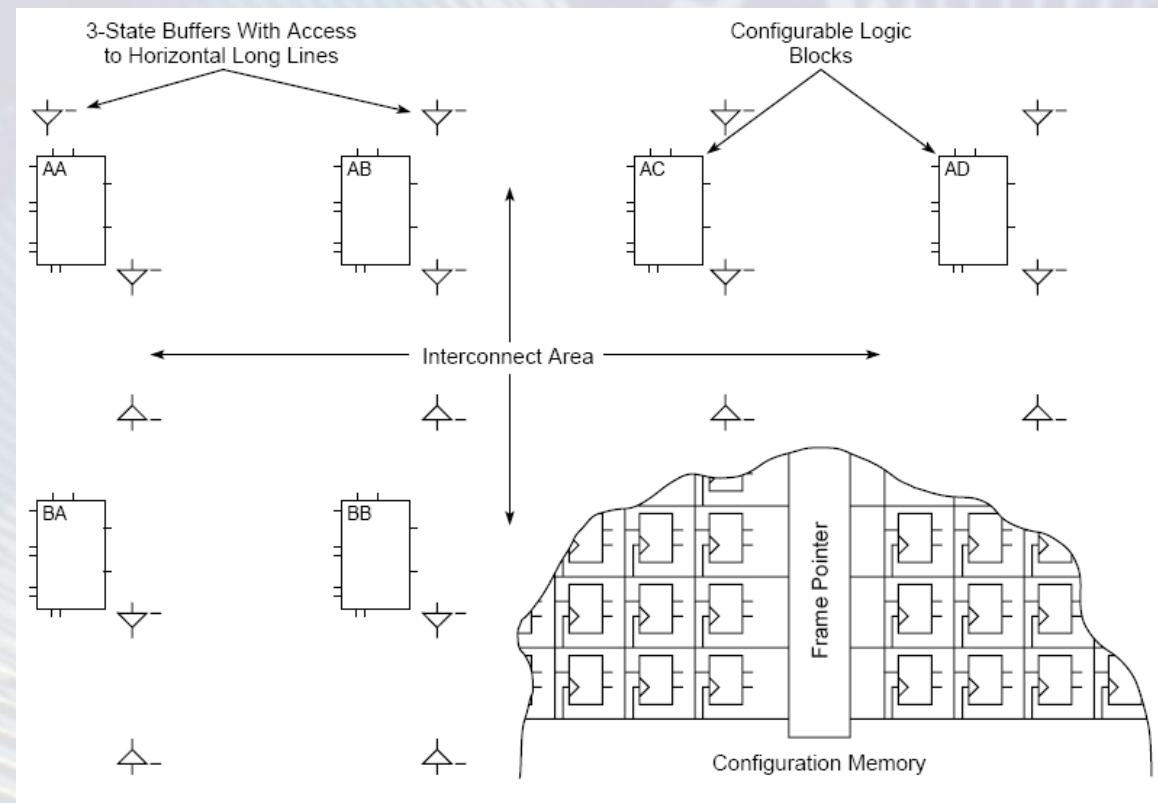
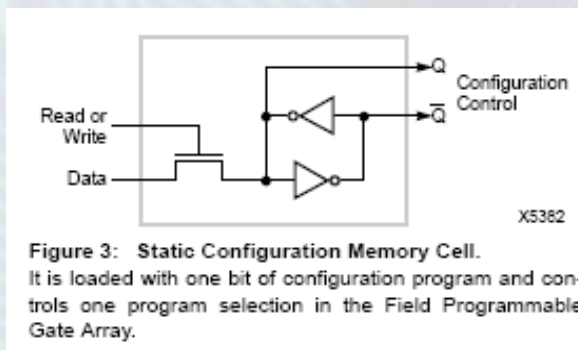

Példa: Xilinx SRAM FPGA

FPGA felépítése

- A valódi komplexitás részben rejtve van
- Két réteg logika
- Konfiguráció beléptetése
- Visszaolvasás

Példa: Xilinx SRAM FPGA

Általános tulajdonságok

- **Logikai cella alapkövetelménye: univerzális elem**
- **Granularitás szerint széles skála**

Finom

1T

NAND2

MUX4

LUT4

Durva

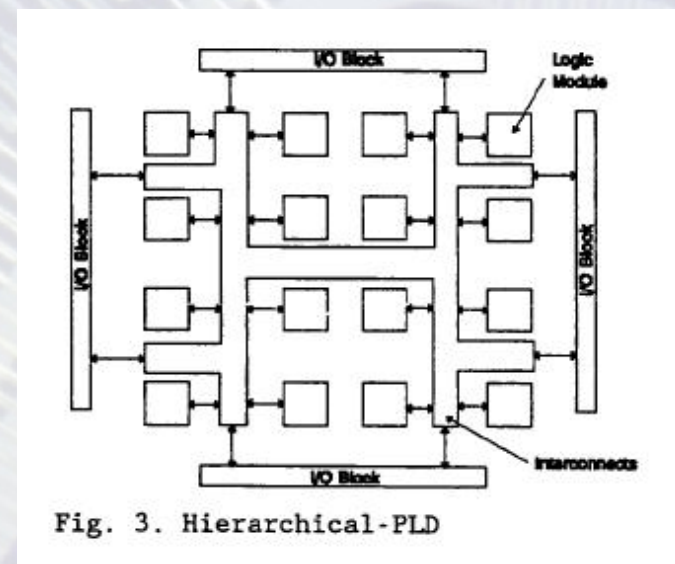
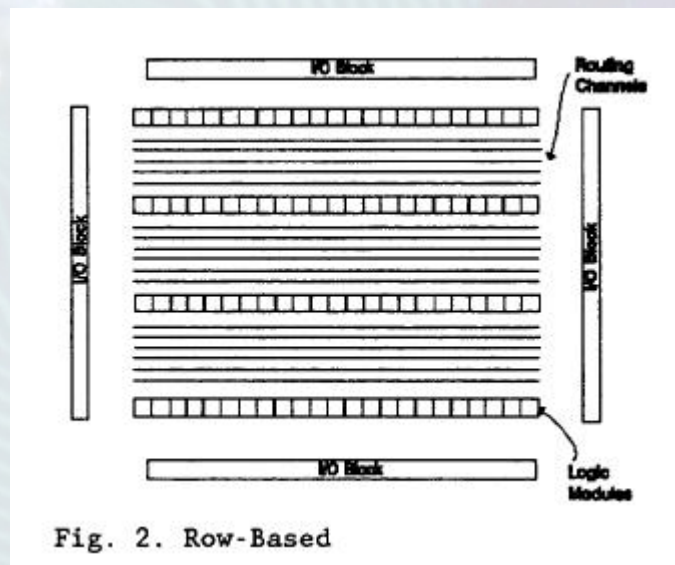
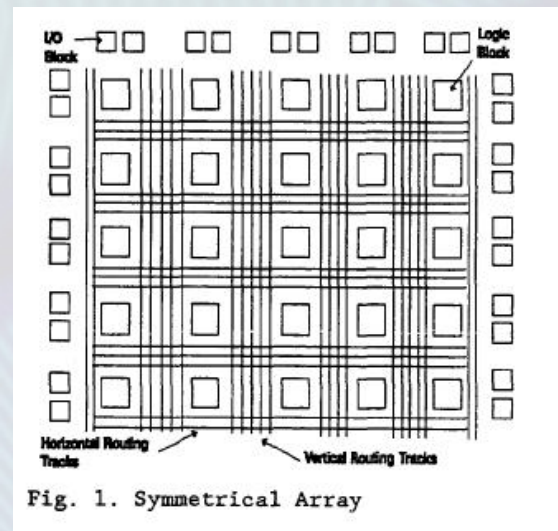
1/2GAL

- **Típusok felépítés szerint**
  - Egyszintű, „sea of gates”
  - Csatorna
  - Szimmetrikus /Manhattan
  - Hierarchikus

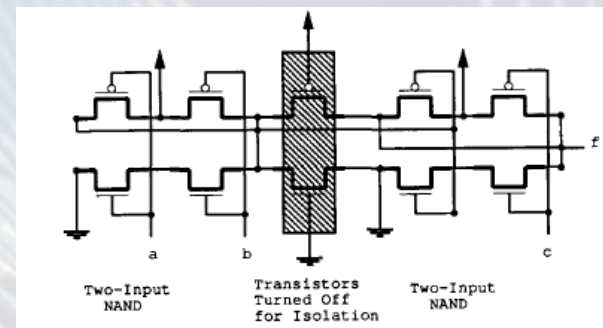
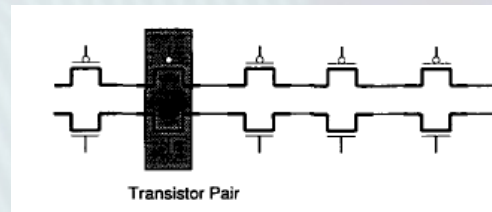
Felépítés szerinti osztályozás

- Szimmetrikus
- Csatorna típusú
- Hierarchikus

Logikai cella példák

- 1T finomságú konfigurálás

- Minimális redundancia
- Rengeteg kapcsolóelem
- Kihalt típus, csak példa

Logikai cella példák

- **NAND2** logikai cella alapú, finom garnularitás
- **Lokális** kapcsolatok, nincs külön huzalozás
- **Nincs** globális órajel

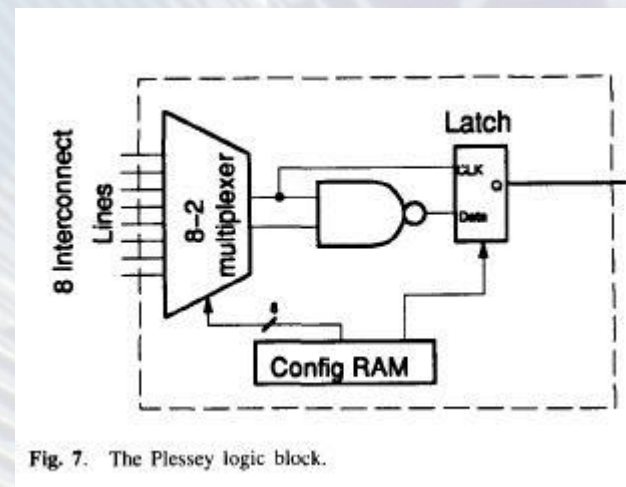
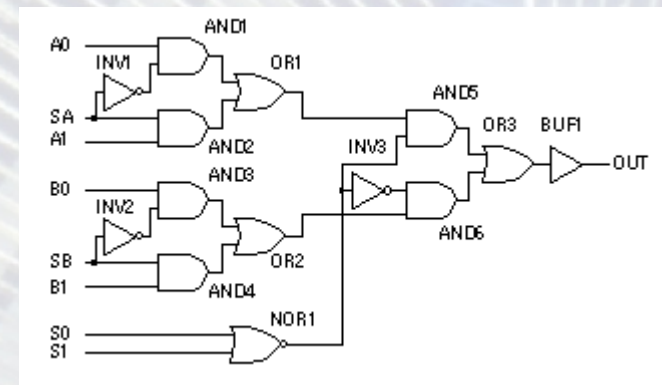
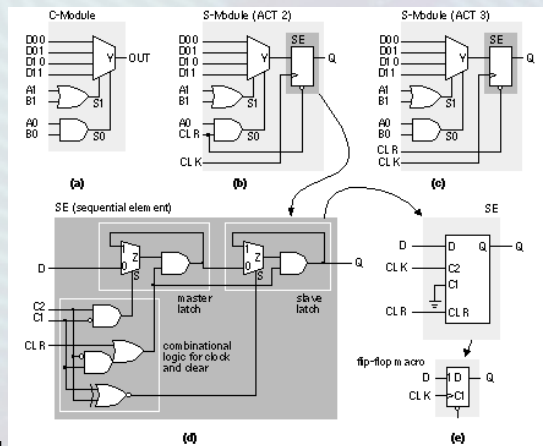
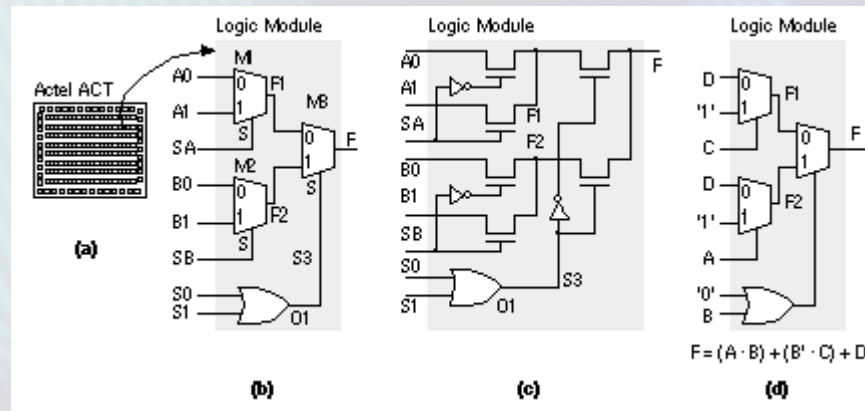

Fig. 7. The Plessey logic block.

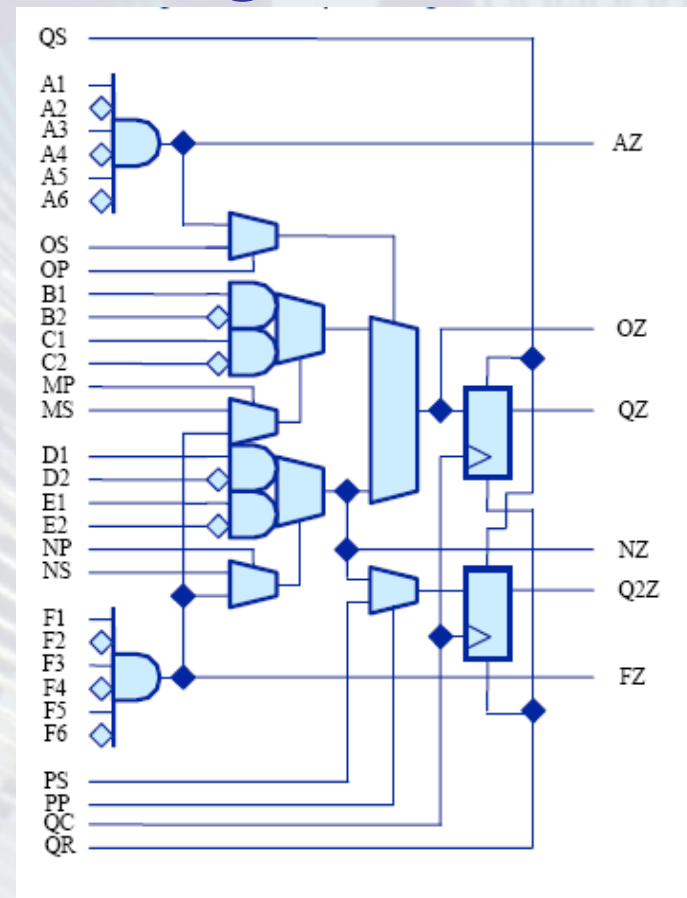
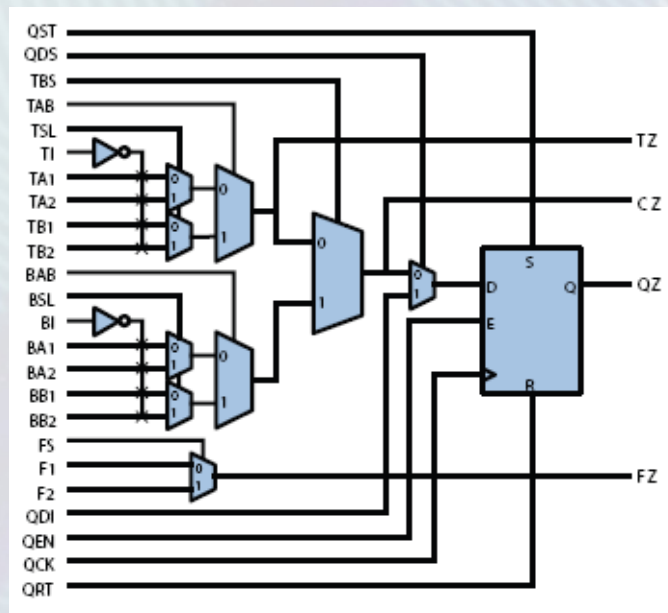
Logikai cella példák

- Közepes granularitású, MUX4 alapú cella
- Actel ACT1, ACT2, ACT3

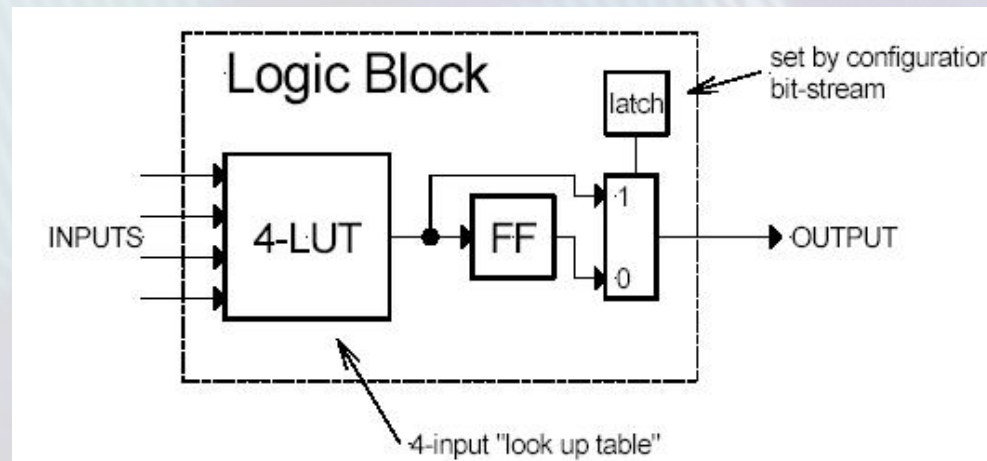
Logikai cella példák

- QuickLogic ProASIC, Eclipse, PolarPRO
- MUX alapú ViaLink antifuse konfiguráció
- Sok bemenet
- Több kimenet

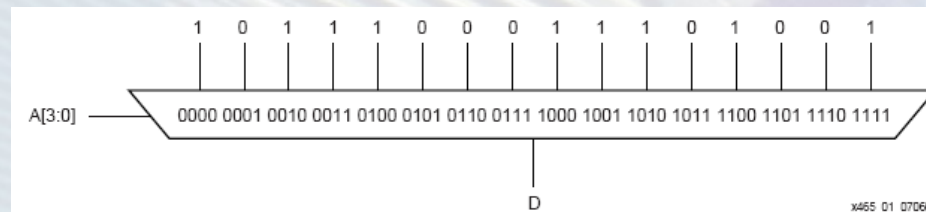

Logikai cella példák

- Közepes granularitású SRAM LUT cellák
- LUT = Look Up Table = memória
- 4 változó tetszőleges függvénye, táblázat a konfigurációból

- A LUT4 tekinthető egy MUX16-nak is, a konfigurációs program által rögzített adatbemenetekkel

Logikai cella problémák

- Örökös gond a marketing
- Hogyan lehet eladni az eszközöket?
- Mire jó a beépített/rendelkezésre álló erőforrás?
- Feladat komplexitása VLSI terminológiában
  - KAPUSZÁM
- ASIC gyártási költség méret ~ kapuszám arányos
- FPGA költség gyártási költség igen
- Vevő költsége mivel arányos ?
- Innováció → EQVIVALENS KAPUSZÁM

Logikai cella problémák

- **EQVIVALENS KAPUSZÁM**
- **Jelent-e valamit?**
  - Valószínűleg
- **A tipikus problémákra jó**
  - A mi problémánk tipikus?
- **ASIC:**
  - a kapuszám arányos a logika komplexitással
- **FPGA**
  - A teljes terv hogyan képezhető le a cellákra?

Logikai cella problémák

- **CrossPoint 1T cella költségarányos, bár túl sok kapcsoló**
- **Plessey NAND2 cella költségarányos, de elveszik huzalozásra**
- **Nagyobb granularitás**
  - 1 db inverter = 1 logikai modul
  - 1 db MUX4 = 1 logikai modul (Actel, QuickLogic)
  - Tetszőleges 4 bemenetű logika = 1 LUT (Xilinx, Altera)
- **Optimum nincs, csak kompromisszum**
- **Hogyan számoljuk a beépített egyéb apróságokat?**
  - Pl. JTAG tesztelési logikát
    - Hasznos, ha kell, lényegtelen, ha nem
    - Az ASIC esetén ki kell fizetni a rá eső kapuk árát!!!!!!

Logikai cella problémák

- **SRAM technológia**
  - Kezdetben volt a CLB Configurable Logic Block
    - XC2000 1 LUT + 1FF
- **Megjelent a LE/LC elnevezés Logic Element/Logic Cell**
  - Ez maradhatna a legjobb referencia 1 LUT + 1FF
- **Kialakult a Slice 2 LUT + 2FF**
  - Mivel ma 1 CLB tartalmaz 2 db jobb és 2 db baloldali slice-ot (ezek nem teljesen azonosak), ezért a CLB kb. 8 LE komplexitású, 2x2x2, plusz a beépített

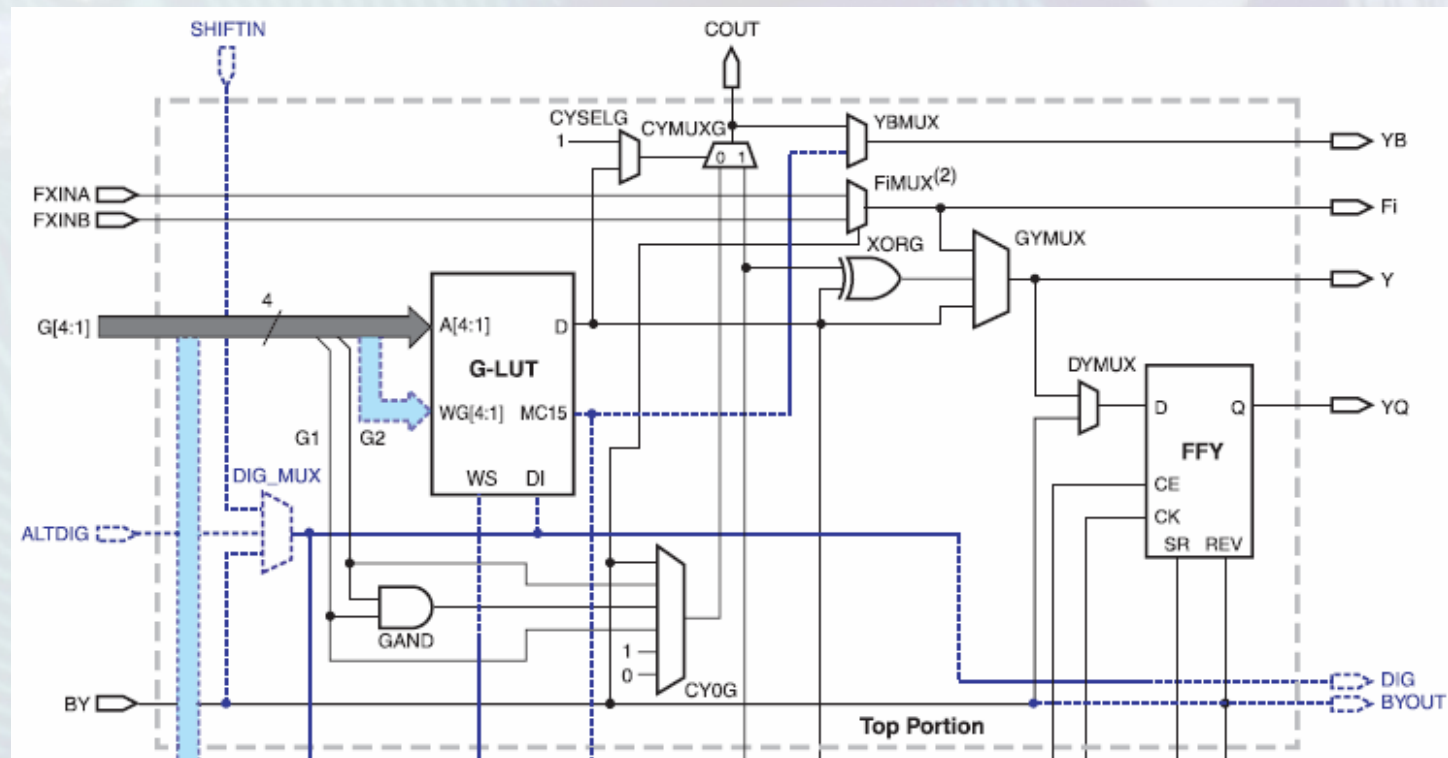
Device	System Gates	Equivalent Logic Cells	CLB Array (One CLB = Four Slices)				Distributed RAM bits ⁽¹⁾	Block RAM bits ⁽¹⁾	Dedicated Multipliers	DCMs	Maximum User I/O	Maximum Differential I/O Pairs
			Rows	Columns	Total CLBs	Total Slices						
XC3S100E	100K	2,160	22	16	240	960	15K	72K	4	2	108	40
XC3S250E	250K	5,508	34	26	612	2,448	38K	216K	12	4	172	68
XC3S500E	500K	10,476	46	34	1,164	4,656	73K	360K	20	4	232	92
XC3S1200E	1200K	19,512	60	46	2,168	8,672	136K	504K	28	8	304	124
XC3S1600E	1600K	33,192	76	58	3,688	14,752	231K	648K	36	8	376	156

Logika cella felépítése

- **Összegzés**
  - A cella felépítés alapjaiban egyszerű
  - Tartalmaz persze sok kiegészítést
  - Belső kapuk, erőforrások
    - Lokális kapcsolatokhoz
    - Független LUT / FF használathoz
    - Speciális logikákhoz
      - Sok bemenetű dekóder
      - Sok bemenetű multiplexer
      - Aritmetikai kiegészítés

Logikai cella felépítése

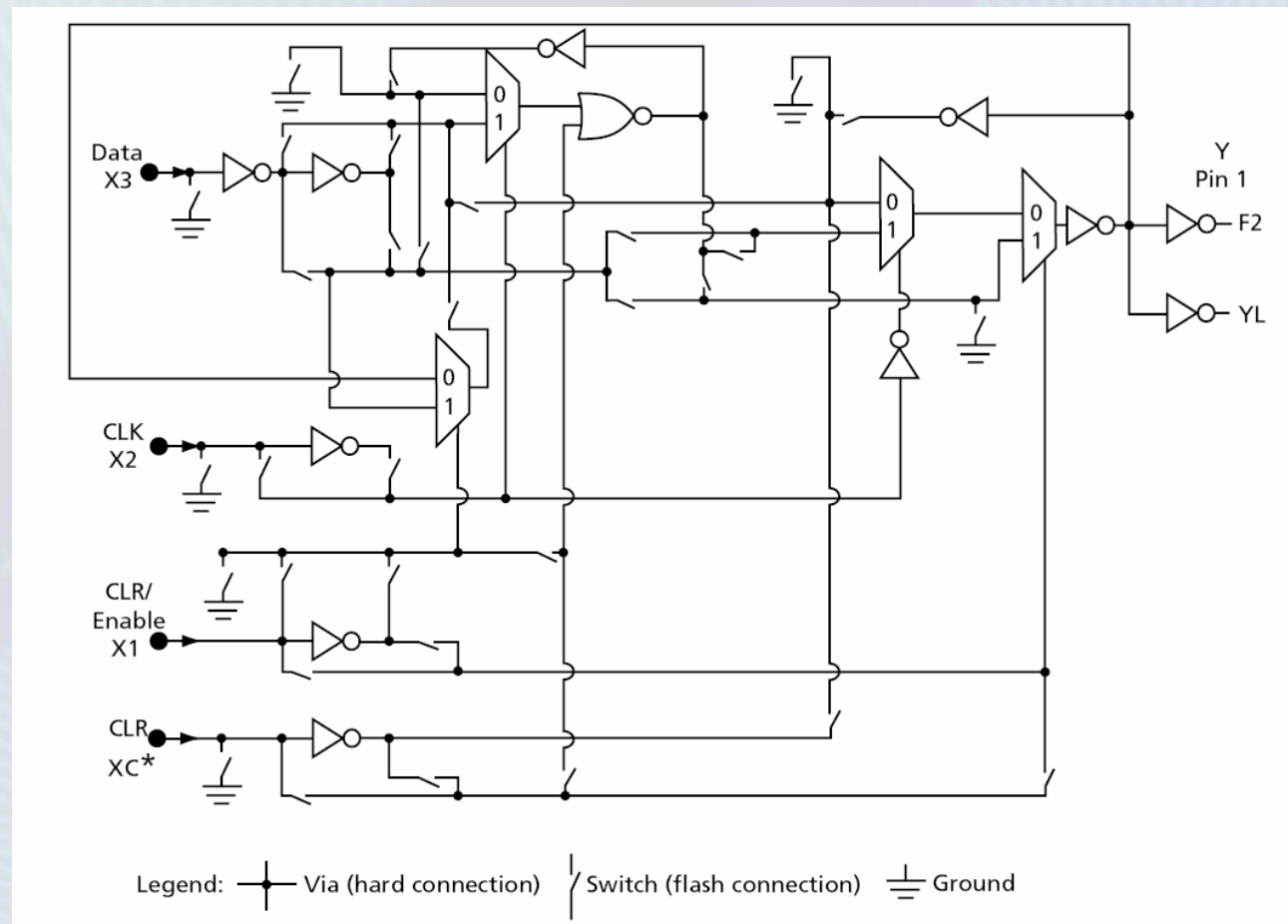
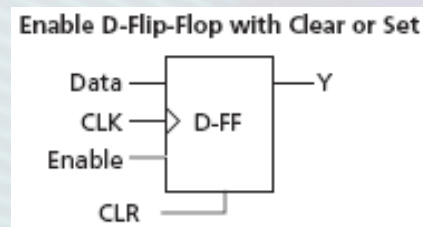
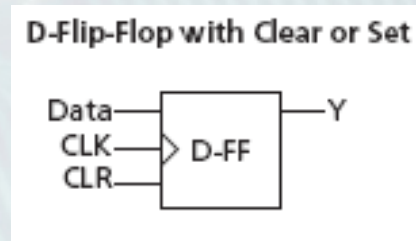
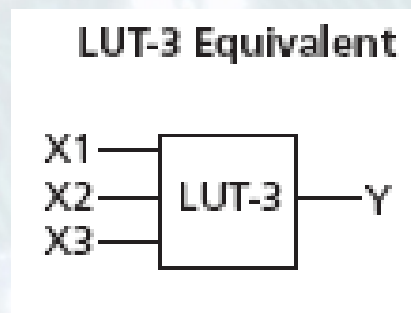
- Xilinx XC3S250E SliceM felső Logikai Cella

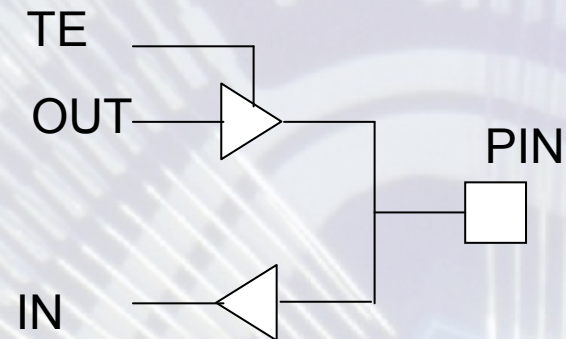
Logikai cella felépítése

- Actel IGLOO, flash alapú VersaTile cellája

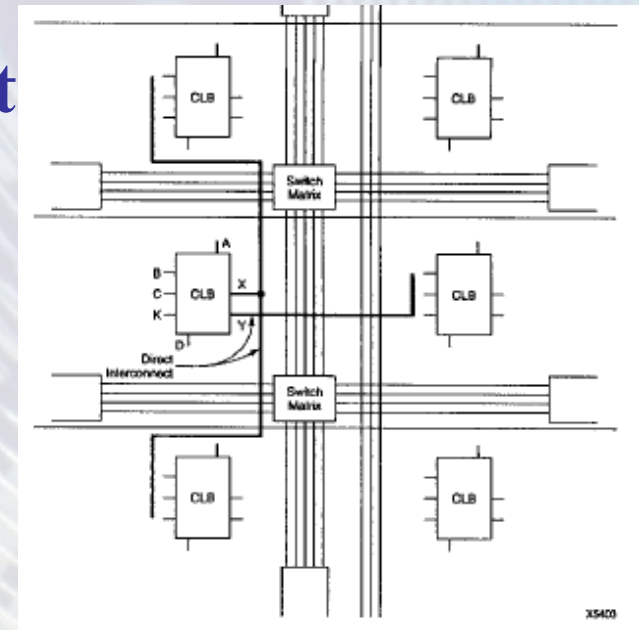
I/O funkciók

- Alapvetően minden felhasználói láb I/O, tehát lehet kimenet, bemenet
- Nem használt lábak fix értéken
- Gyakran többfunkciós lábak
  - Konfiguráció
  - Normál használat
- A valódi I/O blokkok sokkal bonyolultabbak
  - Beleszámítanak az ekvivalens kapu/rendszer kapu leltárba

Huzalozás

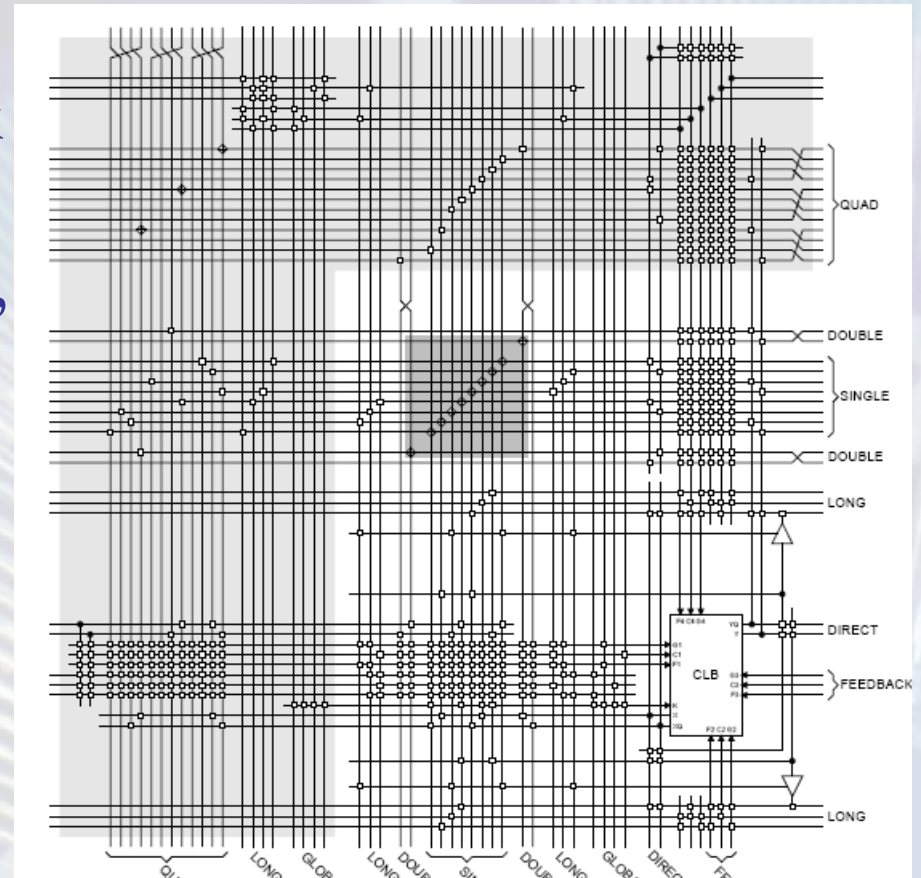
- **Többnyire hierarchikus**
- **Mindig van szomszédos kapcsolat**
  - Esetleg 2 vagy 4 sugarú
- **Lehetnek ún. hosszú vonalak**
  - Teljes csip felületen
  - vagy régióként
- **Vannak globális hálózatok**
  - Elengedhetetlen az órajel terjesztéshez
  - Van a globális RESET kialakításához

Huzalozás fontossága

- A terv minőségét döntően befolyásolja
- Időzítések a huzalozási szintek számán buknak el
- A LUT késleltetés elfogadható, de komplex funkció több LUT összekapcsolását igényli
- Elérhető rendszer sebesség lecsökken
- Speciális elrendezések a minőség javítására

Megoldás

- **Az időzítés a LUT méret módosításával teljesíthető**
- **6 bemenetű LUT, 4x nagyobb cella méret**
  - Altera ALM Adaptive Logic Module
  - Xilinx CLB Configurable Logic Block
- **Diagonálisan szimmetrikus lokális kapcsolatok**
- **Kevesebb huzalozási szegmens → jobb időzítés**
- **A felhasználó megtévesztése érdekében:**
  - 1 CLB = 2 Slice, ami tartalmaz
  - 4 db 64 bites LUT + 4 FF

Összefoglalás

- **Komplex rendszerek tervezéséhez különböző eszközeink vannak, ezek egyike az FPGA**
- **Közepes, vagy kis sorozatoknál nem gazdaságos egyedi ASIC fejlesztése (idő, pénz, munka)**
- **FPGA-k rugalmasan alkalmazhatók, gyors tervezés, megvalósítás, módosíthatóság,**
- **Egyedi előnyök, alkalmazásfüggő specialitások**
  - Nagy komplexitás
  - Nagy sebesség
  - Kis fogyasztás

NEM EGYSZERRE!